

Nr 491

Av herr **Tobé m. fl.**, om inrättande av en professur i fastighets-ekonomi vid kungl. tekniska högskolan.

I ett statligt betänkande år 1947 (SOU 1947:68) föreslog sakkunniga för utbildning av lantmätare och lantbruksingenjörer en professur i fastighetsekonomi å tekniska högskolan.

Ämnet borde enligt de sakkunniga bl. a. inriktas på att analysera effekt och ekonomi inom olika rationaliseringsåtgärder inom jord- och skogsbruk och därigenom ge underlag för en ekonomisk bedömning av dessa åtgärder och ett val emellan olika möjliga rationaliseringsalternativ. Vidare skulle ämnet behandla fastighetsvärdering ej blott beträffande jordbruksfastigheter utan också rörande mark för bostads- och exploateringsändamål.

Kungl. Maj:t verifierade i proposition nr 89/1951 behovet av denna professur och framhöll densammas ökade betydelse genom tillkomsten av de senaste årens lagstiftning avseende jordbruk och bebyggelse. Statsrådet fann sig emellertid icke då beredd att ta ställning till de sakkunnigas förslag till undervisningens ordnande, då undervisningen enligt programmet icke var aktuell förrän påföljande år, men förutsatte att professuren skulle inrättas, dock tidigast från och med budgetåret 1953/54. Emellertid har någon proposition ännu inte framlagts.

Att de för utbildningen närmast ansvariga lagt största vikt på att denna fråga löses framgår av att förslag om professur i ämnet framförts av överstyrelsen för de tekniska högskolorna i dennas anslagsäskanden upprepade gånger alltsedan budgetåret 1955/56. Även berörda statliga verk har understött dessa yrkanden. Sålunda har redan år 1955 lantmäteristylelsen, lantbruksstyrelsen och rikets allmänna kartverk i gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit att professuren måtte inrättas fr. o. m. budgetåret 1956/57.

Slutligen kan antecknas att riksdagens revisorer 1959 särskilt påtalat förhållandet att denna professur ännu inte inrättats.

I förslaget till anslagsäskande till budgetåret 1961/62 har kravet på professurens inrättande ånyo och med förnyad styrka framförts från samtliga berörda instanser inom de tekniska högskolorna. Sålunda har kollegiet vid avdelningen för lantmåteri med skärpa framhållit att med tanke på den centrala ställning som ämnet numera intar inom lantmåteriundervisningen är det en angelägenhetsfråga av högsta ordning att professuren i fastighetsekonomi ej ytterligare fördröjes. Även kollegienämnden vid tekniska hög-

skolan har särskilt understrukit vikten av att denna professur nu inrättas. Slutligen har överstyrelsen tillstyrkt förslaget med särskilt framhållande av forskningsbehovet inom området och att överstyrelsen framfört kravet på denna professur under en följd av år. Genom dessa uttalanden torde det omedelbara och angelägna behovet av professuren vara tillräckligt dokumenterat.

Undertecknade, som uppmärksammat att dessa starkt underbyggda äskanden inte lett till resultat vill genom denna motion understryka vikten av att något snarast göres för att effektivt tillgodose detta utbildnings- och forskningsbehov.

Frågan är av så väsentlig allmän betydelse att det utan vidlyftigare argumentering borde vara uppenbart att samhällsutvecklingen på främst samhällsbyggandets, jordbrukets och skogens område kräver en sådan fast organiserad och rationellt utformad utbildning i fastighetsekonomi som en professur i ämnet innebär.

Inrättandet av denna professur synes undertecknade utgöra ett automatiskt led vid genomförande av riksdagens beslut under senare år berörande skilda grenar av samhällslivet.

Som ett viktigt led i den allmänna jordbrukspolitiken har statsmakterna under det senaste decenniet alltmer engagerat sig i åtgärder för förbättring av landets jordbruksfastigheter. Denna verksamhet avses nu bli ytterligare intensifierad. Att det här erfordras krafttag visar statistiken enligt vilken 9 % av landets jordbruksjord är i trängande behov av fastighetsreglering.

Även skogsbrukets fastigheter är i rationaliseringsavseende i samma dilemma. Att det gäller en samhällsekonomisk verksamhet av den allra största betydelse visar även här statistiken enligt vilken 14 % av landets skogsmarksareal är i trängande behov av fastighetsreglering. Sammanlagt är sålunda omkring en fjärdedel av landets fastighetsbestånd undermåligt ur arronderingssynpunkt.

Enligt beslut av 1960 års riksdag har särskilda specialorganisationer inom lantmäteriet inrättats för att tillgodose behovet av sådan fastighetsreglering, och också inom lantbruksorganisationen har en intensifiering av den s. k. yttre rationaliseringen skett. Fastighetsbildningslagstiftningen överses även f. n. i samma syfte. Ett rationellt genomförande av dessa statsmakternas intentioner ställer stora krav på ekonomiskt kunnande hos förrättningsmännen bl. a. om effekten av fastighetsutformningen på berörda fastigheters eller företags ekonomi.

Ett annat exempel på samhällsekonomiskt betydelsefull verksamhet där statsmakterna starkt engagerat sig är revideringen av byggnadslagstiftningen i syfte att bl. a. effektivisera bostadsbyggandet och främja rationellare utformning av tätbebyggelsen. Detta leder till fastighetsreglerande åtgärder avseende mark för tätortsändamål såväl vid tätortssanering som vid nyexploatering. Inom detta verksamhetsområde är behovet av fastighets-

ekonomisk forskning mycket framträdande. Som exempel på behovet av fördjupad kunskap om värdering av tätbebyggelsemark kan nämnas den hittills olösta frågan om indragning av s. k. oförtjänt markvärdestegring.

Inte endast vid fastighetsreglering utan vid investering i fastigheter över huvud, expropriationer, köp och försäljning, fastighetskredit m. m. erfordras ingående kunskap i värderingsfrågor. Särskilt gäller det de tjänstemän och myndigheter, som har att skipa ekonomisk rättvisa emellan parter i en fastighetsbildning, expropriation eller liknande process. Genom att ianspråktagandet av mark intensifierats under senare tid — här kan förutom tätortssaneringen, jordbruks- och skogsbruksrationaliseringen nämnas markbehov för allmänna och enskilda ändamål av skilda slag exempelvis vägar, flygfält, vattenkrafts- och andra tekniska anläggningar — har värderingsfrågorna alltmer skjutits i förgrunden. Skall en undervisning i värderingsfrågor allsidigt och effektivt kunna anpassas efter dessa krav är en professur i fastighetsekonomi med den utformning och förläggning som föreslagits oundgänglig.

Av förestående framgår att ifrågasvarande ämnesområde berör markanvändning för såväl jordbruk och skogsbruk som tätbebyggelse och tekniska anläggningar av skilda slag. Den föreslagna utbildningen i ämnet får därför en naturlig anknytning till bl. a. den kulturtekniska, fastighets- och stadsbyggnadstekniska undervisningen vid tekniska högskolan.

Som nämnts har över ett decennium förflutit sedan därtill utsedda sakkunniga föreslog professuren. Under tiden har läget beträffande utbildningen i fastighetsekonomi på tekniska högskolan blivit alltmer prekärt. Med hänsyn till från alla håll omvittrade behov av högklassig utbildning och grundforskning på detta område är det i hög grad angeläget att frågan omgående definitivt löses.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om proposition till 1962 års riksdag avseende inrättandet av professur i fastighetsekonomi vid kungl. tekniska högskolan.

Stockholm den 26 januari 1961

Erik Tobé

Bo Turesson

Mac. P. Hamrin

John G. Löfroth

i Kalmar
